

# فرہنگ اصطلاحات تاریخی

انگلیسی-فارسی





عنوان و نام پدیدآور: مشخصات نشر: مشخصات ظاهری: شابک: فیبا: رده بندی کنگره: رده بندی دیویی: شماره کتابشناسی ملی:	فرهنگ اصطلاحات تاریخی / مولف: جمال خسروی تهران: ندای تاریخ، ۱۳۹۸ ۳۱۳ص ۹۷۸_۶۰۰_۸۸۷۵_۲۳_۹ وضعیت فهرست نویسی D۹ ۹۰۳ ۵۸۴۹۶۳۰
--	---



## فرهنگ اصطلاحات تاریخی

پدیدآورنده: جمال خسروی

حروفچینی، صفحه آرایی و نظارت: موسسه و انتشارات ندای تاریخ

طراح جلد: معصومه همراه

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۵۰۰

شابک: ۹۷۸\_۶۰۰\_۸۸۷۵\_۲۲\_۲

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و در اختیار موسسه و انتشارات ندای تاریخ است.

## فهرست

۱	.....	مقدمه
۲	.....	پیشگفتار
۷	.....	A - a
۳۲	.....	B - b
۴۲	.....	C - c
۶۶	.....	D - d
۷۱	.....	E - e
۸۶	.....	F - f
۹۷	.....	G - g
۱۰۴	.....	H - h
۱۱۱	.....	I - i
۱۲۷	.....	J - j
۱۲۹	.....	K - k
۱۳۰	.....	L - l
۱۳۸	.....	M - m
۱۵۰	.....	N - n
۱۵۴	.....	O - o
۱۶۲	.....	P - p
۱۸۳	.....	Q - q
۱۸۴	.....	R - r

٢٠٠ .....	S - s
٢٢٧ .....	T - t
٢٣٨ .....	U - u
٢٤٤ .....	V - v
٢٤٩ .....	W - w
٢٥٣ .....	X - x
٢٥٤ .....	Y - y
٢٥٥ .....	Z - z
٢٥٦ .....	منابع وماخذ

با توجه به اهمیت زبان انگلیسی در تمام سطوح زندگی انسان و نیاز رشته تاریخ به عنوان یکی از شاخه‌های علوم انسانی به استفاده از پژوهش‌ها و تحقیقات خارجی و مورخان انگلیسی زبان، وجود فرهنگ تخصصی برای دوره‌ها و مسائل مهم تاریخی برای درک بهتر حوادث و رویدادها لازم و ضروری می‌باشد.

در نهایت با توجه به رشد علوم و توسعه روز افزون اطلاعات علمی، ضرورت دستیابی به تازه‌های علمی از سویی و گستردگی دانش تاریخی و علوم وابسته به آن در گرایش‌های مختلف از سویی دیگر و با عطف توجه به نیازهای علمی دانشجویان و اساتید، اثر حاضر تدوین و آماده شد.

این اثر مجموعه‌ای است پژوهشی از واژه‌های رایج در رشته تاریخ و معادل و هم معنی‌های فارسی آنها که با هدف ارائه یکی از ابزارهای لازم برای کمک به دانشجویان رشته تاریخ در بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی به زبان انگلیسی تهیه شده است.

به منظور کسب آمادگی اولیه و تسلط در فهم متون به زبان خارجی و همچنین ایجاد هماهنگی و هم‌زبانی در بین مترجمان، از جمله ابزارهای لازم واژه‌نامه‌هایی است که حاوی رایج‌ترین واژگان و اصطلاحات هم‌تراز فارسی اصطلاحات تخصصی به زبان خارجی باشند. با توجه به بررسی‌های انجام شده مجموعه جامعی که بتواند پاسخگوی نیازهای دانشجویان گرایش‌های مختلف در این رشته باشد در دسترس نبود. لذا در صدد برآمدم تا در پژوهشی مدون واژه‌نامه‌ای شامل اصطلاحات تخصصی رشته تاریخ در زبان انگلیسی و معادل‌های فارسی آن تهیه کنم. علی‌رغم تلاش‌های انجام شده در این پژوهش تاریخی در اسناد و منابع رشته تاریخ، نمی‌توان ادعا کرد که حاوی تمام واژگان این رشته باشد. اما تلاش شده است رایج‌ترین واژه‌های مربوط به این رشته و زمینه‌های وابسته به آن گردآوری و عرضه شود.

## پیشگفتار

این واقعیت را همه می پذیرند که در دریای بیکران علم، آشنایی با منابع و زبان خارجی می تواند همچون فانوسی راهنمای دانش پژوهان جهت نیل به کمال و دستیابی به اهداف علمی می باشد. نیاز دانشجویان به مقتضای عصر حاضر، بهره گیری از منابع و متون خارجی پیوسته و رو به افزایش است. در این راستا تألیفات و آثاری پدید آمده که هر یک نمودار بیانگر وجود چالش ها و کوشش هایی است که برای رفع این نیاز و فراهم آوردن تسهیلات بیشتر به عمل آمده است. اینجانب نیز با تشخیص این نیاز و علاقه وافر نسبت به پژوهشی در زمینه واژه ها و اصطلاحات تاریخی اقدام و در طی مدتی بسیار طولانی و با تلاش ها و پیگیری ها بیش از ۶۰۰۰ واژه و مدخل تهیه و آماده نموده ام. هدف از تهیه واژه گان و اصطلاحات تاریخی آشنا ساختن پژوهندگان با انواع لغات و معادل هایی است که در متون تاریخی به کار رفته است و فراهم کردن مناسب ترین و دقیق ترین معادل برای واژگان انگلیسی توسط دانشجویان و پژوهشگران است.

## مراحل انجام کار

کار پژوهشی حاضر با هدف تدوین فرهنگ واژه ها طی مراحل زیر به انجام رسیده است:

کلمات و نهاده های فارسی گروهی از مولفان و مترجمان معتبر کتاب های پایه در رشته تاریخ و زمینه های وابسته به آن گردآوری و ثبت شد.

در مرحله بعد واژه نامه های تخصصی انگلیسی همچون کتابنامه لغات و واژه های تاریخی و جغرافیایی، واژه نامه اصطلاحات تاریخی، فرهنگ اصطلاحات تاریخی، جستجوهای اینترنتی کارهای انجام شده خارجی شامل فرهنگ های رشته تاریخ و دیگر منابع ذکر شده در فهرست منابع مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت تا ضمن تطبیق و مقابله مجموعه اصطلاحات تکمیل شود.

با بهره‌گیری از منابع یاد شده بیش از ۱۱۰۰۰ واژه تخصصی انگلیسی و برای هر یک تعدادی برابر نهاده فارسی آماده گردید. تمامی مدخل‌ها در طی مراحل مختلف کاری، بر اساس مراجعه به منابع مورد استفاده با یکدیگر مقابله و رایج‌ترین معادل‌ها در زبان فارسی انتخاب شدند.

به دلیل حجم زیاد واژگان جمع‌آوری شده و برخی ملاحظات دیگر، پژوهش در واژه‌ها صرفاً در بخش انگلیسی - فارسی تنظیم شده است.

حتی‌الامکان سعی شده برای هر واژه انگلیسی یک معادل و معنی رایج انتخاب و در مواردی که واژه دارای معانی متعدد و گوناگونی در فارسی بوده رایجترین آنها در مقابل واژه مربوطه درج شود.

در ترتیب واژه‌های انگلیسی، به ترتیب حروف الفبا پشت سرهم نوشته و تنظیم شده‌اند.

تقسیم‌بندی لغات به گونه انجام شده است که واژه‌های صرف تاریخی با حرف بزرگ لاتین شروع و دیگر لغات که جنبه عمومی یا مشترک دارند با حرف کوچک لاتین آغاز شده‌اند.

## نقد و بررسی منابع

### فرهنگ اصطلاحات تاریخی

#### Dictionary of Historical Terms

یکی از منابع با ارزشی است که در این پژوهش از آن مورد استفاده قرار گرفته که در سال ۱۹۹۰ در ۳۵۰ صفحه و توسط کریس کوک تألیف شده است و جزء منابع معتبر تاریخی می‌باشد. این واژه‌نامه با بیش از ۲۰۰۰ مدخل از واژه‌ها و اصطلاحات تاریخی یکی از منابع مفید برای آگاهی از تاریخ جهان است و ترتیب زمانی آن از دوران باستان تا معاصر را شامل می‌شود. در این فرهنگ، به‌طور

مختصر اما مفید تعاریف واژه های تاریخی و همچنین زبان منابع تاریخی به خوبی توضیح داده شده اند. در این کتاب می توان با شیوه فرهنگ نویسی تاریخی نیز آشنا شد، چرا که مدخل ها با دقت و توجه خاصی آورده شده اند.

سلسله های پادشاهی، افراد و رویدادهای تاریخ ساز و همچنین دوران های مختلف تاریخی تا حد امکان شفاف سازی شده و گونه ای از تجزیه و تحلیل نیز در مدخل ها دیده می شود.

فرهنگ تاریخی: واژه نامه اصطلاحات تاریخی

Historical Dictionary; a glossary of historical terms

این فرهنگ لغت خلاصه ای از وقایع، آمارها، مختصری از زندگی نامه ها و همچنین تعاریف اصطلاحات تاریخی است. این واژه نامه شامل نام افراد، مکان ها، رویدادهای سرنوشت ساز و اعصار تاریخی است. هر کدام از مدخل ها به شیوه ای مختصر، اما تخصصی نوشته شده است.

این فرهنگ ابزار مفیدی برای مطالعه و بهبود دانش تاریخی می باشد؛ برای مثال در این واژه نامه پژوهشگر می تواند اطلاعاتی از دوران باستان تا قرون وسطی و رنسانس و از آنجا تا دوران مدرن و در این میان تاریخ اسلام را نیز بیابد. لازم به توضیح است که تاکید این واژه نامه بیشتر بر روی تاریخ اروپاست. در آن نام سلسله های مختلف و دوران های گوناگون تاریخی را می توان یافت.

فرهنگ واژگان تاریخی و جغرافیایی

این فرهنگ لغت در سال ۲۰۰۲ توسط انتشارات Saddleback منتشر گردیده است. این کتابچه، لغت نامه ای جامع شامل روش های مهم یادگیری لغات و اصطلاحات تاریخی و جغرافیایی است که به شیوه ای متفاوت از سایر لغت نامه ها، اصطلاحات و تعابیر گوناگون را به روشی ساده و مفید ذکر کرده است. در این



کتاب می‌توان واژه‌های گوناگون تاریخی را، از برنامه‌های تلویزیونی گرفته تا روزنامه‌ها و آگاهی‌های بازرگانی مشاهده کرد. لغات در متن برای افزایش دامنه واژگان کاربر تهیه شده است که به این منظور سطوح گوناگون مطالعه لغات مانند مترادف و متضاد، شکل کلمات، ریشه‌ها، پیشوندها و پسوندها و همچنین معانی ضمنی را شامل می‌شود. جهت تقویت و به خاطر سپردن واژه‌ها در این لغت‌نامه، روش‌های گوناگون یادگیری لغات نیز ذکر شده است.

### ضرورت‌ها و موانع

این پژوهش راهگشای انجام کارهای تحقیقاتی بعدی در زمینه ارانه فرهنگ واژگان تخصصی رشته تاریخ می‌باشد. امید است بتواند روشنگر راه دانشجویان و دیگر علاقه‌مندان به تحقیق در زمینه رویدادهای تاریخی که قصد مطالعه منابع دسته اول و لاتین را دارند باشد. لذا در این پژوهش در مرحله اول شناسایی در زمینه این نیازها انجام شد و در مراحل بعدی طبق آنچه در پیشگفتار آمده است اقداماتی صورت گرفت و در نهایت این مجموعه از واژه‌های تاریخی تدوین گردید.

از موانع قابل طرح در مراحل پژوهش می‌توان به این موارد اشاره کرد:

مهمترین مانع فقدان فرهنگ واژه‌های مدون در زمینه تاریخ و رشته‌های وابسته به آن می‌باشد. که خود یکی از دلایل و انگیزه‌های محقق در انجام این کار بوده است.

گسترده بودن کتاب‌های تاریخی و منابع خارجی رشته تاریخ جهت بررسی و تحلیل به منظور استخراج واژه‌ها

زمان بر بودن مقابله واژه‌ها به دلیل گسترده بودن زمینه کاری و واژه‌های مشابه.

امید است مجموعه اصطلاحات عرضه شده در این فرهنگ لغات بتواند مورد استفاده دانشجویان عزیز رشته تاریخ و مورد پسند جامعه علمی و فرهنگی کشور قرار گیرد. تمام تلاش و سعی گردآورنده در حد امکان علمی تدوین واژه نامه ای کامل بوده تا در اختیار علاقمندان قرار گیرد ولی با این همه مسلماً خالی از اشکال نیست. امید است استفاده کنندگان گرامی و اهل نظر نارسایی ها و اشکالات کار را بیان تا در مراحل بعدی مورد توجه قرار گیرد و بر کیفیت پژوهش ها در این زمینه و تدوین واژه نامه ها افزوده شود.